

ข้อมูลโดยสังเขปเกี่ยวกับแรงงานเด็กในประเทศไทย

เดือนมีนาคม 2550 สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน พบว่า ในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป และเป็นผู้ประกันตน มีแรงงานเด็ก อายุ 15-17 ปี ที่ทำงานตามกฎหมาย จำนวน 104,253 คน เป็นอัตราส่วนที่ลดลงจากการสำรวจสถิติกระทรวงแรงงาน เมื่อปี 2548 ซึ่งมี แรงงานเด็กอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 300,000 คน

ปี 2549 มีแรงงานผู้เยาว์อายุ 15-19 ปีจำนวน 1.5 ล้านคน สองในสามในจำนวนนี้ทำงานในเศรษฐกิจนอกระบบ เช่น ทำงานกับครอบครัวหรือประกอบอาชีพอิสระ หรือทำงานเป็นลูกจ้างในกิจการขนาดย่อม

จากการสำรวจแรงงานเด็ก 2,744 คนเพื่อเตรียมจัดทำโครงการร่วมมือระหว่างองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และรัฐบาลไทย พบว่าร้อยละ 35 เป็นเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี และร้อยละ 63 ต้องทำงานมากกว่าแปดชั่วโมงต่อวัน

มีแรงงานเด็กที่อพยพข้ามชายแดนอย่างน้อย 100,000 คนทำงานใน 43 จังหวัดซึ่งอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล)

ข้อมูลโดยทั่วไปของแรงงานเด็กต่างด้าวในประเทศไทย

แรงงานเด็กต่างด้าวเข้าสู่ประเทศไทยในหลายลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ และมีการเข้ามาทำงานแตกต่างกันไปตามประเภทของงาน ในพื้นที่ชายแดนเด็กบางคนข้ามชายแดนไป-มาทุกวัน หรือข้ามมาทำงานตามฤดูกาล ในสถานที่ซึ่งเคยทำมาก่อน ในบางพื้นที่จามีกลุ่มแรงงานที่ย้ายถิ่นฐานเพื่อเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่เป็นเวลานาน โดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ญาติ หรือชุมชนที่รู้จัก เด็กส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าประเทศไทยพร้อมกับพ่อแม่ พี่น้อง หรือญาติ และมีเด็กจำนวนมากที่เกิดในประเทศไทย เด็กต่างด้าวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตามแนวชายแดน ในต่างจังหวัด และบางส่วนในพื้นที่รอบกรุงเทพฯ เด็กที่มีอายุมากมักเดินทางเข้ามาโดยลำพังมากกว่าเด็กอายุน้อย

จำนวนแรงงานเด็กย้ายถิ่น ทั้งที่ย้ายถิ่นภายในประเทศและข้ามประเทศไม่มีตัวเลขที่เชื่อถือได้ การอพยพภายในประเทศนั้นเกิดขึ้นกับเด็กทุกกลุ่มอายุ เด็กไทยส่วนใหญ่ยังคงขึ้นทะเบียนอยู่ในสถานที่ ที่เกิดแม้ว่าจะได้ย้ายถิ่นฐานไปแล้วก็ตาม ทำให้การเก็บสถิติติดตามสถานภาพเด็กของเด็กที่ย้ายถิ่นฐานแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า มีแรงงานเด็กต่างด้าว (คือผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย) อย่างน้อย 100,000 คน อาศัยอยู่ใน 43 จังหวัด (จากทั้งหมด 76 จังหวัด) ซึ่งอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว

จากการรายงานการขึ้นทะเบียนในระบบทะเบียนบ้านของประเทศ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานบริหารแรงงานที่โยกย้ายถิ่นฐานอย่างไม่ปกติ ณ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2547 พบว่า มีเด็กต่างด้าวอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 75,275 คน และ พบว่า จำนวนเด็กต่างด้าวดังกล่าว เพิ่มขึ้น เป็น 93,082 คน ณ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2548

การประมวลผลงานวิจัยต่างๆ ทำให้สามารถประเมินได้ว่า มีเด็กต่างด้าวซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งที่ขึ้นทะเบียนและไม่ได้ขึ้นทะเบียนอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างน้อย 250,000 คน หลายคนในจำนวนนี้น่าจะเป็นผู้ใช้แรงงาน ซึ่งอาจมี

จำนวนประมาณ 100,000 คน เด็กต่างด้าวอาจต้องทำงานตั้งแต่อายุต่ำกว่า 15 ปี หรือต้องทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

เด็กต่างด้าวเดินทางเข้ามาเพื่อทำงานในหลายลักษณะ ทั้งงานชั่วคราว (ข้ามชายแดนรายวัน หรือตามฤดูกาล) หรืองานประจำ เด็กที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปสามารถขึ้นทะเบียนได้ตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม กล่าวกันว่า การขึ้นทะเบียนนั้น มีการแจ้งอายุที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงอยู่เสมอ เนื่องจากผู้อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น ไม่มีหลักฐานแสดงสถานะบุคคล หรือ การจดทะเบียนประวัติการเกิดของเด็กจากประเทศต้นทาง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแจ้งว่ามีอายุมากกว่า 15 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับอายุขั้นต่ำของการจ้างงานที่ถูกกฎหมายในประเทศไทย

ผู้ทำงานด้านเด็กและแรงงานต่างด้าว ได้มีความพยายาม ส่งเสริมให้เกิดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับเด็กมากขึ้น ไม่ว่าจะเด็กจะอยู่ในสถานะใด เพื่อให้พวกเขาเข้าถึงบริการ และการคุ้มครองตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย หากจะต้องมีการดำเนินการเพื่อการส่งกลับสู่ถิ่นฐานเดิม เด็กทุกคนควร ได้รับการปฏิบัติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ

การเข้าถึงการศึกษา

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ให้โรงเรียนรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กไร้สัญชาติและเด็กต่างด้าวทุกคนในประเทศไทย

มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2542 แก้ไขเมื่อพ.ศ. 2545) ส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเปิดศูนย์การศึกษา มาตรานี้ทำให้ศูนย์การศึกษาดังกล่าวสามารถมอบประกาศนียบัตรที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย ตลอดจนสามารถโอนหน่วยกิตจากศูนย์การศึกษาไปยังโรงเรียนต่างๆ ได้ ข้อกฎหมายนี้ยังให้ศูนย์การศึกษามีสิทธิตามกฎหมายที่จะรับการอุดหนุนจากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการออกกฎกระทรวงเพื่อบังคับใช้ข้อกฎหมายนี้